בסוד שיח
The Like

הוציא האדרת והלבישו

חתן פרס ישראל, הפוסק הרה"ג יצחק אריאלי זצ"ל, בעל "עיניים למשפט", היה משנית בישיבת "מרכז הרב" ומקור רב ביותר לתורתיה קוק זצוקל"ל. בני משפחתו מפרו לפרי פרם דברים שרשם במחברתו על הרא"ה קוק. הדברים מתפרסמים ללא שינוי, זולת הוספת פיסוק הברחי ובתי ב מלוא בחלק מן המילים. למיטב הידיעה רוב הדברים לא נת פרסמו עד כה.

א. פעם שאלתי את הגרא"ז מלצר ז"ל האם היה אפשר לשוח דברים בסלים בנוכחותו השיב: כן. וזה נכון שלא, אלא היסב הד ברים לסיפור על גדול אחר וממנו לר"ת.

ב. פעם נכנסתי לבקרו בימי מחלתו האחרונה והוא אחו משנ ניות ולמד ואני שיערתי ערכם מחלתו אמרתי לו אולי יגות קצת מהלימוד. השיב לי: אם לא עכשיו אימתי.

ג. פעם בביקורי אותו אמר לי והרי הרמב"ם אומר כשמבקר"ים חולה צר־כים להראות פנים שמחות.

ד. בכל יום שנכנסתי ביקשני לשבת ורק ביום האחרון הסתכל בי ולא אמר דבר.

ה. פעם אמר מה רוצים המתנגדים והרי כיון שנלקה הרי הוא כאחיך.

ו. פעם אמר אולי מפני שהקלתי יותר מדי בשביעית.

פעם אמר שכאביו לא סרו ממנו אף לרגע.

ז. כששאלתי לו אם לפרסם הדרשה מהרכנות על תפילה לכאר ביו אע"פ שאין בהם משום סכנה... השיב בוודאי ובוודאי.

ח. כשסיילתי עמו בהר הכרמל משכתי דיבורים על דבר הקץ ורציתי להוציא ממנו דבר אם עסק בסוגיא זו. השיב, שראה מה מהר"ל מפרג בכת"י, שבדור האחרון יקומו בישראל חלוצים לגאולה שיתבבו את הארץ והשפר.

ט. פעם סיפרתי לו בשם הגרא"ז מלצר כששב מזו"ל בפעם האחרון, בשם החפץ חיים, שאמר כי השנה תהא הגאולה. אם לא השנה בעוד עשר שנים. תמה מאד התיכן שהזקן ידבר דברים כאר לו. ואח"כ שנפגש עם הנ"ל באסיפה של ראשי הישיבות ע"ב הצלת בני הישיבות מרוסיא שיומסת" בפית ועה"כ פנה ג"כ אל הגרא"ז הנ"ל בתמיהה כנ"ל.

י. בדברו על עבודתו של "הלכה ברורה", כשמרצאים אותו שכותב ומעתיק את לשון הר"מ והשו"ע תושבים שכותב חידר שים, והוא אינו עושה אלא מלאכה בשעה שאינו יכול ללמוד ול־ חרש.

יא. פעם שני אמר לא יהא שמש שמגיש ללומד את הרמב"ם והש"ע.

יב. שוב אמר שכל מלאכה שתוסכת מלאכה לשני הרי הוא חכ מה. והדבה העתיד דברים לכל מי שנפגש אתו שיעזרו לו בעבר דה זו ולא נענה. (ואני כן סדרתי על מסכת מכות וכתובות עד פרק רביעי וכשראה התוספות לציונים שבע"מ אמר א"כ נתבס־ לה (ואב איך בקרטידט) עבודתי ואמר שישתדל לעשות מהדורה שניה עם הוספות. התחיל לכתוב שוב על מסכת ברכות והגיע עד רף ז' ושם מצא הוספה, נכנס לישיבה ניגש אלי ואמר שמעתי לעצתך (ואח"כ נחלה ולא הספיק יותר).

יג. אמר שלימוד חזרה פחות פחות פעמים אינו לימוד כלל, שכהיום שיש ספרים רבים אין הבקיאות עיקר.

יד. שני בני הישיבה סידרו שעור בכותרי בשעה שתים עשרה ביום שאז הלימוד בישיבה בכל תוקפו. שאלתי אותו על זה, אמר שבוודאי לא. והמשיך ואמר: ואני עסקתי בלימודים רוחניים אלו לא יותר משעה ביום. ובשם הגצ"ב מולוין ע"ד המאמר במדרש "לכו לחמי בלחמי ושתו יין משרתי" – לחם זו הלכה, יין – אג־ דה. יין מיעושו יפה אבל להיות שיכור (פיינצע) לא.

טו. באמירת י"ג מדות של הבעל קורא אחרי אמרו הקהל היה יושב.

טז. בחודת הש"ץ ובאמירת קדיש של הש"ץ היה יושב וכמו"כ בקריאת התודה.

יז. בהזדמנות ליידתי את הרב לבית הרב אלישיב וכשהרב הר פיע שם כיבדו הרב אלישיב שהרב יישב על מקומו. הרב סירב. אמר לו הרב א': כהן ונזיר. הסכים הרב וישב. הראה לו גליונות. דפוס מספרו "לשם" ח"ב. התחילו להתפלפל בהערות של הרב. ושמעתי כשבא הרב א' לביקור בבית הרב זה היה בחורף וכשהרב ראה שאין לו לבוש חם, הוציא האדרת שיעה לו והלבישו ונתן לו במתנה. הרב הכידו עוד מימי צעירותו ונסע אליו לעיר שצוול וכשבא ספרו ליד הרב אמר שהבית נתמלא אורה. כשנפטר שמ עתי מפי הרב בהספדו, שאילו זכינו היינו רואים עמודה דנהורא. ואמנם יש כאלו שלוותו לבית הקברות שראו עמוד בהכניסו לק בר.

יח. פעם הבליט ואמר מה השייכות של השעורים... שהוא הולך בדרך הפלפול. השבתי לו שבישיבה מרכזית עולמית כראי שה תלמידים ישמעו מכל אופני כל דרכי הלמוד ושלא יחסר המזג.

יט. יש שהעולם טועים כשרואים בהסבת איש ואומרים שהוא בעל מזג טוב, ואני אחרי עיוני ולימודי בספר תולדות אדם אם אך הכרתי כי כל ההסבות באות לא מטבעו הטוב אלא מרוב צר קתו וגזרת התורה של "ואהבת לרעך כמוך" – שבת הרבה יותר גדול באין ערוך. ובמקום שלפי ראות עיניו אין זה לפי חיוב התר רה לא עשה וגם להיפך, (וביותר מה שהזה נוגע לאחד מהמשפ חה). כבוד התורה ואהבת הלומדים גדול מאד בעיניו לכל אחר לפי ערכו ועוד יותר מזה.

הראי"ה קוק זצ"ל: "לימוד וחזרה פחות פחותה משמונה פעמים אינו לימוד כלל"

כ. שאל א' איפה מדובר בזוה"ק על א"י? השיב שאין פרשה שם, שאינו מדובר על א"י והתחיל למנות ולפרט כל המקומות (כמדומה שכן יש באגרות שלו).

כא. נתבקשתי ונפצרתי פעם ממנו שאסע לחו"ל לזמן קצר בער הישיבה. השבתי שיש לי שיעזן שלא לצאת את הארץ ומאז שתק ונמנע להזכיר זה.

כב. כשנסע הוא לארה"ב לסובת הישיבות (בשנת תרפ"ד) לא יכול להפרד מא"י והלך ונשק את המעקה שבחצר ובדמעות.

כג. ובחזרתו ראו אותו בהגיעו ללוד – כדאי היה להסתכל בפ־ ניו המאירים שקוע במחשבות. אגב, אן הגשתי לו מגילה מעין כתב רכנות בצורה של ברכה לקראת שובו מאת. כל בעלי תר־ סין של כל הישיבות (מפני שרצוני להחתים גם את הקנאים עשר תי זאת בצורה של ברכה). מגילה זו קיבל מיד אבל כתב הרבנות הרשמי של בעלי משרד הרבנות ובתי דינים ומוצ"ם סירב לקבל עד שעבר כחצי שנה משום נמוקים שונים.

כד. פעם נדחק בן יהודה ביום ששי בבוקר כשלמד עמי שעור חמשה רפים ליום (ואז לא נתן להכנס לשום בן אדם), ושאל איזה דברים הנוגע למילון שלו. פנה אליו הבר ואמר בן יהודה אולי כבר הגיע הזמן שיחשוב על תשובה! השיב לו אולי (והיה אפשר לחשוב שאמנם היה לו איזה הרהור תשובה אבל לא כן היה כר דוק) באותו ליל שבת נפטר, ובאו אליו ועמדו על הרב שילך על ההלויה שלו ולא נענה ואמר על ההלויה של זה לא אלך בשו"א.

כה. לעומת זה כשנפטר ביאליק שלח מברק של תנחומין כיד ה' הסובה עליו. כתב גם מאמר (אבל הוחזר ע"י מהדפוס).

כו. אמר לי פעם שרצה לחבר חיבור על מדרש כמו העין איה על אגדת חז"ל ולא עלתה בידו מפני הקושי שבדבר.

כז. על שה"ש חיבר ספר מיוחד כשהיה בן אחד עשרה ונגנב ממנו ע"י חבר שלו.

כח. סיפר שחיבורו עין איה נתבקש מאת (כרגע שכחתי את שמו) מגדול אחד וכשעיין בו אמר שהפעם רואה ברור הזה חיבור שצורי־כים ללמוד ולעיין בו בהעמקה ולא סגי בראיה והעברה בע־ למא.

כט. על ספרו "אורות התשובה" שהיה מעיין בו בכל שנה בימי הרחמים אמר, שהספר לא נתייישן. החשיב מאד את ספרו הקטן "ריש מילין". אחרי שיצא לאור חיבדו חב"ם ע"י, קיבלתי מכתב מאת בעהמ"ח "מראה כהן" שכותב, שיש לו חיבור מיוחד על הספר ריש מילין המכיל שלש מאות דפים אם רצוני להדפיסו, וכשהראיתי המכתב להרב אמר לי שהיה למהאה עיניו שכ"ז באור על צד הקבלה (עורת הנסתר) אבל הצד הפילוסופי לא פגע ולא נגע. סיפר לי מזכירו הר"ש גליצנשטיין, שבלונדון היה מנהג שמי שהלך לבית המשפט היה לוקח את הספר ר"מ בכיסו שהייתי רוצה להדפיסו מחדש, אמר שהוא נתן לי במתנה. וכ שיצא לאור עם ההוספות מרובות שציירפתי לו מעזיניו וגם הע רות שמח מאוד וכתב הקדמה חדשה.

ל. כשיצא לאור אחד מחיבוריו (או חלק מהאגרות) היה אומר נולד לי ילד ("זה ספר תולדות אדם").

לא. בהספדו על אמו שם ידיו עליה (לקיים המצוה "לה ישמא") ואמר אמא את לא מתה (דו ביז ניט געשטרבן) והיה כ"כ נרגש וכבה מאד וראיתי שכל בגדיו קרועים עד למטה. הסתכל עלי ואמר אמא זקנה ג"כ אמא. ושאל כמה שאלות מרוב התרגשות.

לב. כשנפטר אביו ואני לא השתתפתי בהלוויה (מחמת מחלה) בא אביו בחלום והתרעם על שלא באתי על הלוויה שלו, וכשס־ פרתי זה להרב אמר סימן שיש איזה קשר נשמות ביניכם.

(המשך בעמ' 11)

עורכת המוסף: נעמי גולן